

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Klimata politikas īstenošanas iespējas lauksaimniecībā

2015.gada 6.novembris,
Latvijas Universitātes Dabaszinātņu akadēmiskais centrs,
106. zāle, Jelgavas iela 1, Rīga.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Lauksaimniecība skaitļos (I) saskaņā ar CSP, ZM publicēto informāciju

- 2013.gadā valstī kopumā izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platība sasniedza 1868 tūkst ha, kas ir par 27,2 tūkst. ha jeb par 1,5% vairāk nekā iepriekšējā gadā.
- Pēc LAD datiem 2013. gadā 12% no Latvijas LIZ bija neefektīvi izmantotas.
- Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju skaits 2013. gada laikā ir samazinājies par 22,4 tūkst. iedzīvotājiem. Laukos dzīvojošo skaits samazinājies straujāk.
- Latvijā turpina samazināties lauku saimniecību skaits. 2013.gada beigās bija 85,9 tūkstoši ekonomiski aktīvo lauku saimniecību jeb par 5,4 tūkst. mazāk nekā 2012.gadā.
- 2013.gadā kopējais lauksaimniecības produkcijas apjoms salīdzināmās cenās samazinājās par 1,5%. To galvenokārt ietekmēja augkopības produkcijas samazinājums – par 4,9%, jo 2012.gadā graudiem tika iegūta rekordaugsta raža.
- Lopkopības produkcijai bija apjoma palielinājums - par 3,8%.
- 2013.gadā graudu kopējā raža sasniedza 1,9 milj. tonnu, kas ir par 175,7 tūkst. tonnu jeb 8,3% mazāk nekā 2012.gadā.

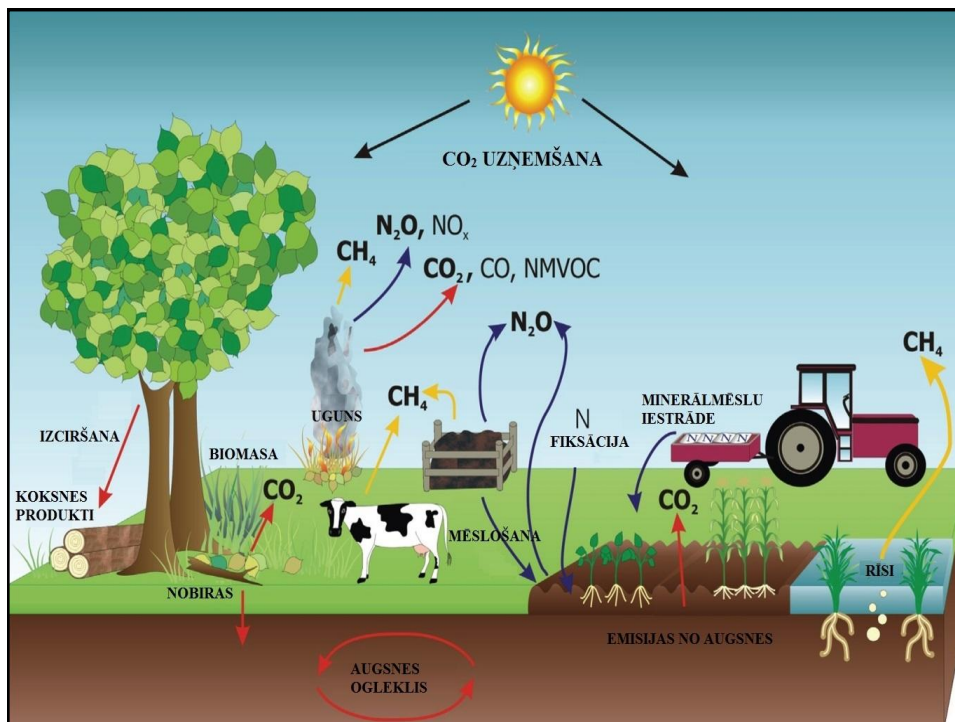

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Lauksaimniecība skaitļos (II) saskaņā ar CSP, ZM publicēto informāciju

- Graudaugu eksports no Latvijas pērn bijis ievērojams. 2013.gadā eksportēti 1 072 tūkst. tonnu kviešu un kviešu un rudzu maisījuma, 24 tūkst. tonnu rudzu.
- Rapša sējumu platības pieaugušas par 10,7 tūkst. ha.
- 2013.gadā palielinājies minerālmēslu izlietojums vienam graudaugu hektāram - no 131 kg 2012.gadā līdz 144 kg 2013.gadā jeb par 9,9% un vienam tehnisko kultūru sējumu hektāram - no 179 kg līdz 201 kg.
- Vienam sējumu hektāram izlietoti 106 kg minerālmēslu jeb par 10,4% vairāk nekā 2012.gadā.
- Ar minerālmēsliem tika mēsloti 60% visu sējumu platību.
- Turpināja palielināties arī slāpekļa izlietojums vienam sējumu hektāram - no 58 kg 2012.gadā līdz 61 kg 2013.gadā.
- Joprojām plaši tiek izmantoti vienkāršie slāpekļa minerālmēsli, jo to cenas ir ievērojami zemākas kā kompleksajiem minerālmēsliem.
- Liellopu skaita pieaugums vērojams visās grupās.
- Cūku skaits gada laikā palielinājies par 12,3 tūkst. jeb 3,5%.
- Lauksaimnieciskās ražošanas radītās SEG veido 21% no Latvijas kopējām 2013. gada emisijām.

3

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Lauksaimniecības radītās SEG emisijas

Lauksaimniecības SEG emisijas rodas lauksaimniecības dzīvnieku zarnu fermentācijas procesos, kūtsmēslu apsaimniekošanā; lauksaimniecisko augšņu apstrādē (slāpekļa minerālmēsli un organiskā mēslojuma izmantošana, kultūraugu pēcpļaujas atlieku iestrādē augsnē, organiskajām vielām bagātā augšņu apstrādē), augšņu kalpošanā un karbīda izmantošanā mēslošanai.

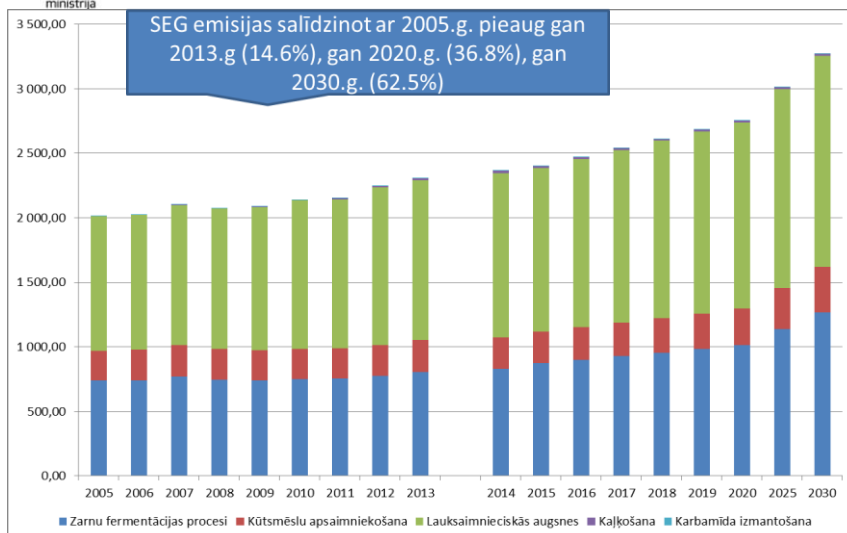
Emisiju avoti\Globālie sasilšanas potenciāli	CO ₂	CH ₄	N ₂ O	Kopā CO ₂ ekvivalenti
	* 1	* 25	* 298	
Lauksaimniecības dzīvnieku zarnu fermentācijas procesi		X		X
Kūtsmēslu apsaimniekošana		X	X	X
Rīsu audzēšana				
Lauksaimniecisko augšņu apstrāde			X	X
Degšanas procesi savannā				
Lauksaimniecisko atlikumu dedzināšana				
Kalpošana	X			X
Karbamīda izmantošana	X			X
Citi oglekļa saturošie minerālmēsli				
Citi avoti				

5

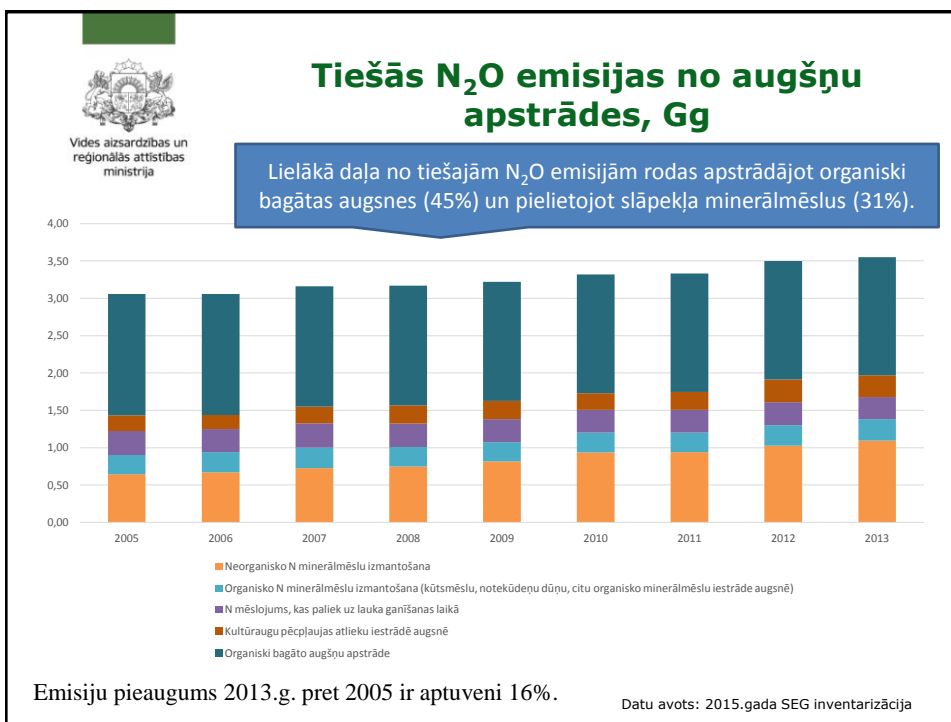
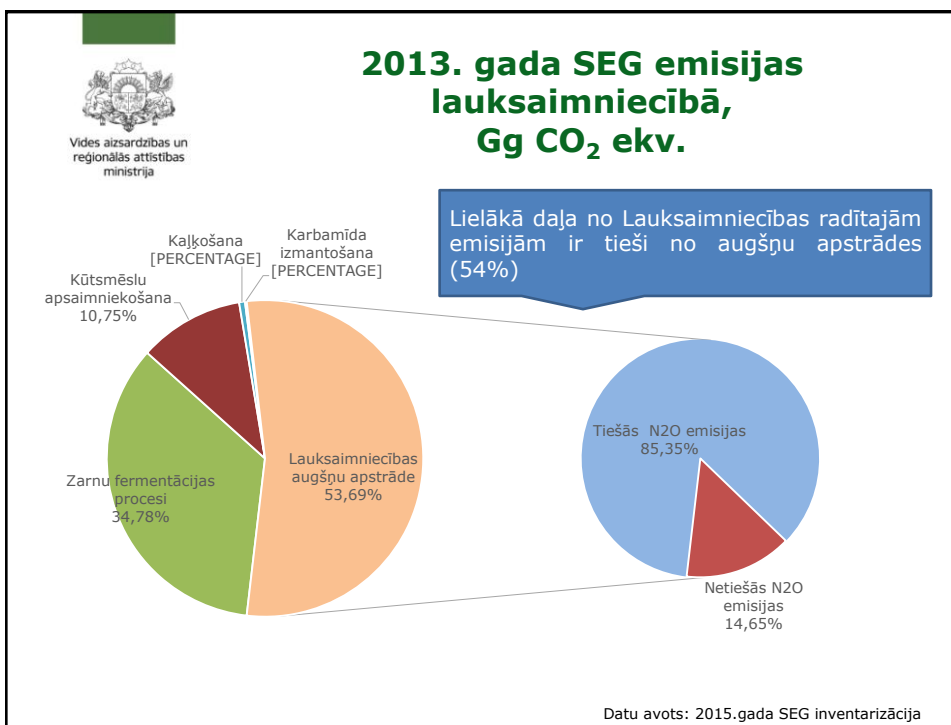

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ikgadējās un prognozētās SEG emisijas lauksaimniecībā, Gg CO₂ ekv.

6

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (I)

- **Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam** (apstiprināta 10.06.2010);
- **Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam** (apstiprināts 20.12.2012);
- **Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam** (apstiprinātas 26.03.2014);
- **Latvijas lauku attīstības programma 2014.2020.gadam** (apstiprināta 13.02.2015).

9

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (II)

Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam (apstiprināta 10.06.2010)

- Atjaunojamo enerģijas resursu izmantošana un inovācija: neizmantotajās lauksaimniecības zemju platībās būtu iespējams audzēt biodegvielas ražošanai piemērotas enerģētiskās kultūras.
- Biogāzes resursu izmantošana: attīstot biogāzes ražošanu, to iespējams izmantot sabiedriskā transporta sektorā, lauksaimniecībā, kā arī siltumenerģijas ražošanā.
- Dabas aktīvu kapitalizācija: lauksaimniecībā – bioloģiskā lauksaimniecība un akvakultūra.
- Inovācijas un modernizācija lauksaimniecībā: nepieciešams sekmēt zināšanu un inovāciju pārnesi lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.
- Nepieciešams atbalstīt vērtīgo lauksaimniecības zemju konsolidāciju un lielāku ražojošo lauku saimniecību veidošanos, palielinot nozares konkurētspēju eksporta tirgos.
- Jāsnodrošina atbalsts mazvērtīgu neizmantoto lauksaimniecības zemju apmežošanai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (III)

Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

(apstiprināts 20.12.2012)

- Mērķis: saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei

[423] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[424] Bioloģiskajā lauksaimniecībā izmantotās platības (% no visām lauksaimniecībā izmantotajām platībām)	8,7 (2009)	10	10	10	>15
[425] Apsaimniekotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars (%)	87,9 (2011)	90	92	95	–

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (IV)

Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

(apstiprināts 20.12.2012)

[120] Mērķis 4: Nepārsniegt ilgtermiņa attīstību nodrošinošu vidē nonākošā piesārņojuma un siltumnīcefekta gāzu apjomus (samazinot enerģētikas, rūpniecības, transporta, lauksaimniecības, zivsaimniecības un mājsaimniecību radītās piesārņojošo vielu emisijas un radīto atkritumu daudzumu).

[121] Minēti konkrēti mērķa sasniegšanas rādītāji, tas ir Valsts kopējās gaisu piesārņojošo vielu emisijas apjoms slāpekļa oksīdam, amonjakam, gaistošajiem organiskajiem savienojumiem un cietajām daļiņām:

Piemēram, amonjakam noteiktie mērķi, kt:

Bāzes vērtība (2010.gads)	2014	2017	2020	2030
17	17	16.5	16	15

12

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (V)

Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam

(apstiprinātas 26.03.2014)

- Sagatavot augšņu kartes, kas atbilst FAO klasifikācijai.
- Veikt pētījumus par augsnes kvalitāti, par dažādu faktoru ietekmi uz augsni.
- Veicināt augsnes kalpošanu.
- Nodrošināt nacionālās rīcības programmas augsnes un zemes degradācijas novēršanai aktualizāciju.
- Izvērtēt problēmas notekūdeņu dūņu apsaimniekošanā un izstrādāt plānošanas dokumentu notekūdeņu dūņu jautājuma risināšanai .
- Veicināt jaunu tehnoloģiju ieviešanu un resursu racionālu izmantošanu, tādējādi panākot gaisu piesārņojošo vielu emisijas samazinājumu izmantošanu lauksaimniecības nozarē.
- Veicināt labas lauksaimniecības prakses īstenošanu .
- Lauksaimniecības noteču monitorings.
- Oglekļa mazietilpīgu tehnoloģiju un ilgtspējīgas saimniekošanas prakses ieviešana lauksaimniecībā.
- Īstenot pasākumus, lai apzinātu, izvērtētu un samazinātu biogēnu noplūdes, ko rada lauksaimnieciskā un mežsaimnieciskā darbība, kā arī zemes izmantošana saimnieciskai darbībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Attīstības plānošanas dokumenti (VI)

Latvijas lauku attīstības programma 2014. – 2020.gadam

(apstiprināta 13.02.2015)

- Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē.
- Veicināt SEG emisiju samazināšanu lauksaimniecībā un atjaunojamo energoresursu izmantošanu.
- Dzīvnieku novietņu, kūtsmēslu un skābbarības krātuvju izvietojums nedrīkst veicināt negatīvu ietekmi uz vidi.
- Veicināt zināšanu pārnesi.
- Pasākums „Agrovide un klimats” tiks īstenotas trīs agrovīdes un klimata maksājumu aktivitātes
  - bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos;
  - vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā;
  - rugāju lauks ziemas periodā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Prasība ņemt vērā klimata aspektus ES fondu izlietojumā

ES fondi jāizmanto, ievērojot ilgtspējīgu attīstību un principu «piesārņotājs maksā». Šajā sakarā **dalībvalstīm būtu jāņem vērā ES nodoms mērķu sasniegšanai klimata pārmaiņu jomā atvēlēt vismaz 20 % Savienības budžeta.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pieejamais finansējums

- **Eiropas Reģionālās attīstības fonds** – finansējums reģionālo atšķirību izlīdzināšanai ES ietvaros.
- **Kohēzijas fonds** – finansējums dalībvalstu starpā pastāvošo ekonomisko un sociālo atšķirību izlīdzināšanai, lai sasniegtu ES mērķus vides un transporta jomās.
- **Eiropas Sociālais fonds** – nodarbinātības veicināšanai, nevienlīdzības novēršanai darba tirgū, cilvēkresursu attīstībai un informācijas sabiedrības izveidei.
- **LIFE** – inovatīvu klimata pārmaiņu samazināšanas vai pielāgošanās demonstrāciju pilotprojekti, programma 2014-2017.gadam;
- **Horizon2020** – ES ietvarprogramma pētniecībai un inovācijām, programma 2016-2017.gadam.

16

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Iespējamie samazināšanas/kontroles pasākumi

- Slāpekļa apsaimniekošana, ņemot vērā visu slāpekļa aprites ciklu;
- Lauksaimniecības dzīvnieku barošanas stratēģijas;
- Kūtsmēslu izkliešanas paņēmieni, kas rada mazas emisijas;
- Kūtsmēslu uzkrāšanas sistēmas, kas rada mazas emisijas;
- Kūtsmēslu pārstrādes un kompostēšanas sistēmas, kas rada mazas emisijas;
- Dzīvnieku novietņu sistēmas, kas rada mazas emisijas;
- Minerālmēslu lietošanas metodes, kas rada mazas emisijas;
- Uzlabot augsnes struktūru, iestrādājot tajā ražas atliekas.
- Izmantot uzlabotus tehniskos paņēmienus ražas atlieku iestrādāšanai.
- Piemērot ražas atlieku izmantošanas alternatīvas metodes.
- Uzlabot augsnes stāvokli (barības vielu ziņā) un struktūru, iestrādājot tajā kūtsmēslus tādā apjomā, kas noteikts par optimālu augu augšanai, un tādējādi izvairoties no kūtsmēslu (pakaišu kūtsmēslu, dziļo pakaišu) sadedzināšanas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par darbu!
Paldies par viedokļiem un idejām!